

L'arbre genealògic dels Garcia

Anna Tolosà Grau

Treball de recerca 2n Batxillerat

Tutora: Empar Gili

Departament de Ciències Socials

Curs 2011-2012

IES la Sénia

Introducció

Quan se'm va plantejar el treball de recerca, des del primer moment sabia que havia de ser un tema que em motivés el suficient com per a poder gaudir-lo i que no se'm fes monòton. Com que tots els Nadals fem un sopar familiar, en el qual ens fem regals, vaig aprofitar aquest context i el fet d'haver de fer el treball de recerca per a fer un regal original a la família: el nostre arbre genealògic. Vaig recordar que a casa meua el tema de l'arbre genealògic el teníem en ment, ens picava la curiositat saber la història dels nostres avantpassats, d'on venim... Per aquest motiu, doncs, vaig decidir fer el treball de recerca del nostre arbre genealògic. Primer de tot havia de triar un cognom dels quatre dels meus pares, és a dir, Grau, Arnau, Tolosà o Garcia. Els cognoms Arnau i Garcia, que són els segons dels meus pares, ja no els porto, però segueixo formant-ne part. Així doncs, em vaig decantar per Garcia, perquè trobava que hi hauria més informació i a la vegada més descendència, ja que és més comú.

L'enfocament del treball ha estat des del punt de vista historiogràfic i les dades dels meus avantpassats han participat en l'esdevenir històric de la Sénia.

Metodologia de treball

En la recerca hi ha dos parts ben diferenciades, una és la part específica que he fet a través de recursos bibliogràfics en línia i en paper, i l'altra és la part monogràfica, que ha estat elaborada a través de diversos àmbits de la investigació, com són arxius, fonts orals, fonts fotogràfiques i fonts bibliogràfiques.

Per al període més antic m'he trobat amb certes dificultats a l'hora de consultar les fonts. Per a la Baixa Edat Mitjana i l'època Moderna, les fonts existents a Catalunya són els fogatges.

Dels fogatges de Catalunya, hi ha publicats els de 1358, 1497, 1515, 1553 i 1717/1719; d'aquests els únics consultables per cognoms són els de 1358, 1497 i 1553, que estan publicats en paper. A més, els de 1497, 1515 i 1553 tenen les dades informatitzades, tasca realitzada pel Centre d'Estudis Demogràfics (UAB). Els fogatges de 1717 i 1719 s'han consultat però només aporten dades globals sobre població. El mateix passa amb el cens del Comte de Floridablanca de 1787. Per tant, no serveixen per al nostre estudi. Del segle XIX hi ha publicat un estudi sobre el padró de 1817¹. A l'Arxiu Històric de les Terres de l'Ebre, a l'apartat de protocols, he trobat tres testaments i la resta de documentació l'he extret de l'Arxiu del Jutjat de Pau de la Sénia, que conté els llibres del Registre Civil des de 1870. A la Sénia, durant la Guerra Civil, es van cremar molt documents civils i eclesiàstics i per aquest motiu només resten els llibres del Registre Civil que es van salvar de l'espoliació. Per als Garcia dels quals encara queda memòria, he utilitzat el sistema d'entrevista enquesta.

"A la Sénia, durant la Guerra Civil, es van cremar molt documents civils i eclesiàstics i per aquest motiu només resten els llibres del Registre Civil que es van salvar de l'espoliació."

¹ ALMUNI, Victòria; SERRA, Manel (2004).

1.- El cognom Garcia a la Sénia

He deixat de banda la recerca del cognom Garcia a Catalunya perquè aquesta qüestió hauria estat objecte per si sola d'un treball de recerca. Per tant, he passat directament a buscar els vestigis més antics del cognom Garcia a la Sénia. Tot i això, quant als Garcia de Catalunya, he trobat un estudi realitzat per l'IDESCAT a partir del Registre de la Població de Catalunya l'any 2010, que ens mostra els cognoms més freqüents de Catalunya. En primera posició trobem el Garcia: com a primer cognom el té un 22,64% del total de la població, i com a segon cognom un 23,09%. A la província de Tarragona, el Garcia com a primer cognom es troba en un 19,68% i com a segon cognom en un 19,77%. Finalment, a la comarca del Montsià, el Garcia com a primer cognom es troba en un 15,92% i com a segon en un 14,87%.

1.1.- Fogatges de 1358, 1497, 1515 i 1553

Els fogatges es realitzen del segle XIV al XVII. És una imposició que les Corts Generals establien per convenença amb el rei dels estats de la corona catalanoaragonesa a raó d'una quantitat per foc o casa habitada, per tal de subvenir a necessitats de la corona. Una vegada consultats aquests fogatges, ens adonem que l'any 1497 i 1515 a la Sénia no hi havia cap foc amb el cognom Garcia, però ja al fogatge del 10 de juliol del 1553 trobem per primer cop a la Sénia el cognom Garcia, concretament Miquel Garcia. I també en trobem per primer cop a Ulldecona, Tivenys i la Galera. Llavors es pot deduir que entre els anys 1515 i 1553 arriben a les nostres terres persones amb aquest cognom. Cercant el cognom als fogatges anteriors al 1553 trobem els Garcia més pròxims a Gandesa, Horta de Sant Joan i Tortosa. I a les terres de ponent en trobem a Fortanete, Cantavella i Tronchón.

"Els fogatges es realitzen del segle XIV al XVII. És una imposició que les Corts Generals establien per convenença amb el rei dels estats de la corona catalanoaragonesa."

Al fogatge més antic, de l'any 1358, trobem un Garcia al nucli de la Granja d'Escarp del senyoriu de l'abat d'Escarp, situat en terres frontereres d'Aragó, prop de Maials i Fraga.

Com era la Sénia en aquells moments? L'evolució de la població estava sotmesa a fluctuacions. Així l'evolució seria la següent:

ANY	FOCS	ESTIMACIÓ HABITANTS*
1497	76	342
1515	67	301
1553	88	396

Font: IDESCAT * Estimació feta per l'autora, multiplicant cada foc per 4,5.

Una de les causes del descens de la població entre el fogatge de 1497 i el de 1515 podria haver estat la crisi econòmica originada per les conseqüències de la Guerra Civil Catalana de 1462-1472.

La recuperació es presenta en el fogatge de 1553. Un dels motius pot haver estat l'arribada d'immigració francesa (possiblement es podria situar en aquells moments l'arribada del cognom Jaques a la Sénia, cognom que trobem plenament establert en el cens de 1817).

La base econòmica era l'agricultura de secà, el blat i l'olivera. El blat exigia l'existència de molins fariners, a la Sénia del segle XV hi havia el de Montserrada, el molí de la Vila i el batà de Malany i potser algun més. També hi havia conreu de vinya i horta, però era poc extens. Era important també la ramaderia: els nombrosos litigis per les pastures amb Ulldecona i la gran quantitat de lligallos que encara es conserven així ho confirmen. Es treien recursos de l'extracció de fusta dels boscos dels Ports.

No sabem què va impulsar el primer Garcia a establir-se a la Sénia, si l'activitat agrària o l'activitat manufacturera.

1.2.- El segle XVII

El decurs del segle XVII no presenta gaires novetats a la Sénia tret de l'estancament demogràfic: hi ha un cens de 1708 que parla de 87 cases, una menys que al 1553. Les causes d'aquest estancament són segurament les mateixes que causen estralls entre la població catalana: mortaldats ocasionades per males collites (sequeres), guerres (Guerra dels Segadors) i epidèmies de pesta. Aquest estancament demogràfic va provocar, d'altra banda, un estancament econòmic.

En aquest segle, segons el llibre *Nobles i benestants al Montsià* de Joan Roig Vidal, amb el cognom Garcia a la Sénia trobem mossèn Antoni Garcia.

1.3.- El segle XVIII

Al segle XVIII, segons el cens de 1719, hi havia 80 cases i 335 habitants. Per tant, si és així, es va produir una davallada

demogràfica, cosa que també va passar a Ulldecona. És molt probable que ara les causes estiguin en la Guerra de Successió (1702-1714) ja que mentre va durar el conflicte, la Sénia, com moltes altres poblacions de la zona, va donar bagatges i allotjaments a ambdós bàndols, segons les circumstàncies.

No obstant, la situació general de Catalunya es va modificar i això va revertir en la Sénia, que va veure augmentar la seua població, la producció agrària i les activitats productives derivades de l'aprofitament hidràulic del riu Sénia: tèxtil llanera, ferro i paperera. També es va produir un creixement urbanístic de la vila. No hem pogut saber què passa amb els Garcia durant

"El decurs del segle XVII no presenta gaires novetats a la Sènia tret de l'estancament demogràfic: hi ha un cens de 1708 que parla de 87 cases, una menys que al 1553."

aquest dos llargs segles, però el padró de 1817 ens indica que, o bé per creixement vegetatiu de la primera família que trobem instal·lada el 1553 o bé perquè se n'instal·len de noves, el nombre de famílies amb el primer cognom Garcia ha augmentat força.

Segons el llibre de Joan Roig Vidal, a principis del segle XVIII trobem la família Garcia a la llista dels membres del consell municipal de 1705. Les famílies Garcia i Vidal formaven l'oligarquia local. Aquestes dos famílies practicaren una política de casaments entre els seus membres de tal manera que sempre trobem el tàndem Garcia Vidal, Vidal Garcia.

1.4.- Padró de la Sènia l'any 1817

Si bé per als segles XVII i XVIII hem hagut de parlar en termes generals, ara podem tornar a l'anàlisi dels Garcia a la Sènia, gràcies a aquest padró.

En l'article escrit per Victòria Almuni i Manel Serra² s'explica que l'any 1817 el bisbe de Tortosa va demanar als rectors que fessin un recompte dels habitants de cada parròquia, amb la finalitat de controlar els tributs amb què cada municipi havia de contribuir a l'església. En aquest padró, el rector de la Sènia va anotar les famílies que vivien a cada carrer indicant el cap de casa i quantes persones vivien sota la seua tutela. Per aquests arxius, que es conserven en bon estat, ens podem fer una idea aproximada de l'urbanisme de la vila en aquell moment i ens podem fer una idea de qui eren i com eren la gent de la Sènia al principi de l'any 1800.

Gràcies a aquest padró podem dir que la Sènia, l'any 1817, tenia 1.317 habitants distribuïts en 332 cases. Sols 6 famílies vivien en masos o molins, la resta, el 98,8%, vivien al nucli urbà. A la majoria de cases convivia tres generacions: avis, pares i fills. La mitjana d'individus era de 5 per casa.

Garcia com a 1r cognom de l'home de la casa

- Carrer de Sant Cristòfol (Actualment és carrer de Jaume I)

☞ Josep Garcia ⚭ Francisca Mengual, 2 fills.

- Carrer de Sant Antoni

☞ Joaquín Garcia ⚭ Rita Gil, 1 filla casada.

☞ Vicente Garcia ⚭ Joaquina Simó, 1 fill casat, 3 néts, 2 nétes, 1 criat i 1 criada.

- Carrer Major

☞ Domingo Garcia ⚭ Josefa Bonet, 3 filles.

☞ Raimundo Garcia ⚭ Salvadora Garcia, 1 fill.

☞ Josep Antoni Garcia ⚭ Maria Rosa Verge, 2 fills i 1 filla.

☞ Joaquín Garcia ⚭ Maria Gavalda, 1 fill i 3 filles.

☞ Antonio Garcia ⚭ Maria Manuela Escubedo, 1 fill, 3 germanes, 1 oncle i la mare vídua.

- Plaça

☞ Mariano Garcia, solter.

☞ Josef Garcia ⚭ Josefa Solsona, 1 fill casat, 1 néta, 1 filla soltera i 1 nebot.

- Plaça de Sant Joan (Actualment Placeta del Toril)

☞ Domingo Garcia ⚭ Agustina Mesegué

- Carrer de la Raval (Actuals carrers de Sant Joan/de Sant Miquel)

☞ Joaquín Garcia, vidu, 1 filla casada i 1 filla soltera.

☞ Raimundo Garcia, vidu.

- Carrer del Carme

☞ Antonio Garcia ⚭ Miguela Jaques, 1 fill.³

- Carrer de Sant Roc

☞ Josep Garcia ⚭ Josefa Subirats, 1 filla casada i 1 nét.

☞ Raimundo Garcia ⚭ Inés Vidal, 1 fill i 3 filles.

☞ Josep Garcia ⚭ Maria Vidal, 3 fills i 2 filles.

☞ Antonio Garcia ⚭ Josefa Galià, 1 fill i 2 filles.

- Carrer Nou (Actual carrer de Pallerols)

☞ Juan Garcia ⚭ Vicenta Lluc, 1 fill casat, 3 fills solters, 2 filles i 2 criats.

☞ Domingo Garcia ⚭ Esperanza Roca, 2 fills i 2 filles.

☞ Joaquín Garcia ⚭ Maria Forné, 3 fills.

Aportacions del padró al cognom Garcia

D'un sol Garcia que hi havia al 1553 ara, al 1817, trobem exactament 80 habitants amb aquest cognom en primer lloc, dels quals 21 són el cap de família. D'aquests, tots són casats, tret d'un solter i dos vidus. Com ja hem dit, amb les dades de què disposem no tenim manera de saber si aquest creixement del cognom Garcia es deu al creixement vegetatiu de la família de Miquel Garcia, que trobem al fogatge de 1553, o si bé en altres moments històrics han emigrat altres Garcia a la Sènia.

El creixement vegetatiu és alt, ja que tot i que el 50% de les famílies només tenen un fill, hi ha un nombre important de famílies Garcia que tenen 2, 3, 4 i 5 fills. Si contrastem les dades del padró de 1817 amb les del Registre Civil de 1870 trobem que Antonio Garcia i Miguela Jaques ja consten al padró de 1817 amb un sol

³ El fill és diu Joaquim Garcia Jaques i és el parent més antic del Registre Civil de la Sènia de la meua família.

² ALMUNI, Victòria; SERRA, Manel (2004).

"D'un sol Garcia que hi havia al 1553 ara, al 1817, trobem exactament 80 habitants, dels quals 21 són el cap de família."

En el cas dels Garcia, en analitzar les seues dades demogràfiques i comparar-les amb les de Catalunya i la Sènia, ens adonem que hi ha

fill, que aleshores devia tenir un any. Segons el Registre Civil (registre de defunció de Antonio Garcia) sabem que varen tenir cinc fills.

Per altra banda, buscant la meua ascendència al Registre Civil de la Sènia he arribat fins a Joaquín Garcia Jaques, que viu al carrer del Carme i és fill d'Antonio Garcia i Miguela Jaques, que són els que consten en aquest padró.

1.5.- Els Garcia en la història recent de la Sènia. Segles XIX i XX.

ANY	HABITANTS
1817	1.317
1842	2.043
1900	3.452
1960	3.089
1975	4.393
1981	4.644
1991	4.863
1999	5.029

Font: IDESCAT

Si ens fixem en la taula de la població de la Sènia per aquests dos segles es percep un creixement demogràfic constant, tret de la primera meitat del segle XX quan hi ha una davallada que cal atribuir a diverses causes. També destaca el creixement espectacular que es dona a la dècada dels seixanta del mateix segle i que es deu a l'expansió de la indústria del moble, la qual actua com a pol d'atracció per a persones que arriben d'altres zones d'Espanya.

Vicent Garcia Cid. Foto: Arxiu família Tolosà-Garcia.

una correspondència, és a dir, durant el segle XIX la tendència eren els matrimonis en edat jove i el primer fill també en edat jove, així mateix també era habitual tenir cinc o més fills (perquè s'havia de compensar la mortalitat infantil, que era elevada). En canvi, en el segle XX els matrimonis no es casen tan joves i es tenen els fills a partir dels 25 anys o més tard i el nombre de fills habitual és un o dos.

Els anys abans de la Guerra Civil, tot i que a nivell poblacional són regressius, es presenten molt dinàmics a nivell econòmic, polític i cultural. Augmenta el conreu de regadiu i de secà, els molins d'oli, les fàbriques de paper i s'instal·len fàbriques de pinzells i fusteries (embrió de les futures fàbriques de mobles). A nivell cultural, destaca la fundació de la Banda Armònica Ceniense (1904) que perdura fins l'actualitat i el Centre Obrer (que inicialment, el 1901, es deia Centro Republicano i que als anys vint va canviar el seu nom pel de Centre Obrer). El meu avantpassat, José Garcia Cid, d'ideologia republicana, va participar en la construcció del Centre Obrer. En les activitats del Centre Obrer, l'any 1921 trobem Joaquim Garcia Cañiguerol (destacat dirigent republicà a la Sènia). Com a conseqüència de l'ocupació nacional del poble (14 d'abril de 1938) fou clausurat i no es reobrí fins al 1977.

Amb la Dictadura de Primo de Rivera s'atura momentàniament l'empenta cultural i política, però retornà amb força amb la proclamació de la República (14 d'abril de 1931). Les eleccions que van fer possible la proclamació de la República, a la Sènia, van ser guanyades pel partit republicà de Marcel·lí Domingo, el qual va fer possible la construcció de les escoles públiques (les Escoles Velles) que va significar l'accés a l'ensenyament dels xiquets i xiquetes sense recursos, ja que fins aquell moment, al poble només hi havia

Maria Teresa Membrado Pujol i Vicent Garcia Cid, ja a la vellesa. Foto: Arxiu família Tolosà-Garcia.

escoles privades a les quals només tenien accés les famílies que s'ho podien permetre.

Però, com a la resta de les poblacions catalanes, els enfrontaments polítics es van fer irreconciliables i

les forces conservadores que no van acceptar el triomf del Front Popular a les eleccions de febrer de 1936 van orquestrar un cop d'estat que no va triomfar, però que provocà una llarga Guerra Civil que ocasionà molts morts i una profunda divisió entre la societat civil.

En aquest període de la història de la Sénia tenim la figura de Vicente Garcia Cid, el meu besavi, que coneix la que seria la seua dona, Maria Teresa Membrado Pujol, quan aquesta va baixar d'Horta de Sant Joan a fer de criada a casa del Dr. Ballester per cobrir les despeses d'una operació a la vista que van fer a la seua germana. Després de casats, marxen a França a treballar a la verema aprofitant que hi era el seu germà Salvador. Van quedar-s'hi dos anys i en tornar Maria Teresa estava embarassada de la seua primera i única filla, Maria Llibertat, la meua àvia, que va nàixer el 5 d'agost de 1933.

Segons recordava el meu avi Ricardo, el mateix Vicente li havia explicat que abans de la Guerra Civil treballava per a l'Ajuntament pesant amb una bàscula romana a la Plaça Major, al costat de l'església i prop d'on antigament hi havia una bomba per als bombers. Més endavant, també va treballar de guàrdia del terme de la Sénia, un ofici per al qual tenia molta vocació. Un dia el "Comitè" el va enviar a fer una guàrdia durant la nit allà on vivia mossèn Domingo (on es trobava la Verge de Pallerols). Passada la mitjanit, sobre les dos de la matinada, un camió de republicans va assaltar la casa del mossèn amb la finalitat d'emportar-se'l. Vicent no va poder fer res, ja que l'haguessin matat a ell. Al dia següent es va trobar mossèn Domingo assassinat als afores de la Sénia. Aquest fet el va traumatitzar tant que va renunciar al seu càrrec i es va dedicar a l'agricultura. No sabem exactament quan es va produir aquest fet, però deduïm que havia de ser entre el 21 de juliol i el 9 d'octubre de 1936⁴.

El 9 d'octubre de 1936, un decret de la Generalitat reorganitza els governs locals, ajustant la representació política dels partits de manera proporcional a la del

"En el segle xx els matrimonis no es casen tan joves i es tenen els fills a partir dels 25 anys o més tard i el nombre de fills habitual és un o dos."

Consell de la Generalitat. Perquè no hi hagi dubtes, el 4 d'octubre⁵ s'estableixen quines són les proporcions. Segons aquestes, al municipi de la Sénia, en ser un municipi que no arribava a 5.000 habitants, li corresponien 11 consellers, repartits de la següent manera:

- 3 ERC
- 3 CNT
- 2 PSUC
- 1 POUM
- 1 Acció Catalana Republicana
- 1 Unió de Rabassaires

Sobre el 1939, els nacionalistes van denunciar el meu besavi Vicente perquè deien que era el culpable de la mort de mossèn Domingo i se'l van emportar a la presó d'Ulldecona, segurament per matar-lo. Però al cap d'un temps el van deixar en llibertat perquè van veure que va ser el "Comitè" qui li va ordenar fer guàrdia aquella nit i no va ser per voluntat pròpia. A partir d'aquesta experiència res va ser igual. Va canviar molt psicològicament, era més noble, més estalviador, més honest, apreciava més la vida... També va canviar físicament perquè li va sorgir l'arteriosclerosi.

L'opció de Vicente Garcia Cid de dedicar-se a l'agricultura, obligat per les circumstàncies, amb tot va ser encertada, ja que la postguerra arreu va ser dura i difícil, econòmicament, políticament i culturalment. La Sénia no es va escapar de l'escassetat econòmica. La política d'autarquia del govern de Franco i la manca d'excedents de producció conseqüència de la guerra van provocar escassetat, pujades de preus i, de retruc, mercat negre, estraperlo i cartilles de racionament. Només les famílies que podien gaudir de productes agraris per a l'autoconsum podien estar tranquil·les de no passar gana. A causa de la precària salut de Vicente Garcia, la seva filla Maria Garcia Membrado va haver d'ajudar el seu pare en les feines del camp des de ben petita. Va heretar un oliverar prop d'Antaix de part de pare i un hort anant cap a Sant Rafael de part de mare. A l'oliverar, collia olives, ameles i safrà pur i a l'hort patates, panís, fesols, tomats i raïms.

La indústria es va paralitzar per la manca de subministrament elèctric, de matèria primera i de mà d'obra. La situació no va començar a canviar fins a la dècada dels anys cinquanta, quan es va començar a recuperar l'activitat paralitzada el 1936. A les indústries

4 El 21 de juliol de 1936 és el dia en què es decreta la creació de les Milícies Ciutadanes de Catalunya (BOGC 203) i el 9 d'octubre la data en què es decreta la supressió de qualsevol tipus de comitè local: *Art. 1r. Queden dissolts a tot Catalunya els Comitès Locals, sigui quin sigui el nom o denominació que ostentin, així com tots aquells altres organismes de caràcter local que hagin anat sorgint arran del moviment subversiu amb finalitats culturals, econòmiques i de qualsevol altre tipus. Art. 2n. La resistència a dissoldre's serà considerada com un acte facciós i els seus autors entregats als Tribunals de Justícia Popular".* DOGC 285 pag 137 11-10-1936

5 DOGC 288.14-10-1936, pàg. 178

"L'opció de Vicente Garcia Cid de dedicar-se a l'agricultura, obligat per les circumstàncies, amb tot va ser encertada, ja que la postguerra arreu va ser dura i difícil."

de paper i pinzells ja existents s'hi va sumar amb força empena la del moble. Aquí només vull parlar de la fàbrica Pamplona, que és on va treballar la meua àvia. Un empresari de Barcelona, Guillermo Pamplona, assabentat que la fàbrica de Calduch havia tancat, va venir a la Sénia, va comprar la maquinària de Calduch, es va instal·lar l'any 1948 a uns locals de la Clotada, es va registrar amb la marca Castor i va contractar treballadors ja especialitzats de l'esmentada fàbrica. La meua àvia, Maria Garcia Membrado, va començar a treballar de molt jove a la fàbrica Pamplona, calculo que cap als 15 anys, d'aquesta manera podia aportar un petit sou a l'economia familiar, en uns temps difícils. Cal destacar que les fàbriques de pinzells sempre han ocupat més mà d'obra femenina que masculina, cosa que va facilitar a les dones de la Sénia la

incorporació al món laboral.⁶

A partir dels anys cinquanta la població es recupera progressivament dels estralls de la guerra, de l'exili i de la repressió.

Arriba a la Sénia població de la Tinença de Benifassà i d'altres llocs atrets per la construcció de l'embassament d'Ulldecona i per la RENFE. Un cop acabats aquest treballs, es recol·locaven a la indústria del moble de la Sénia que estava en expansió. Això va produir l'expansió urbana i la millora de les infraestructures (asfaltat dels carrers, aigua corrent als habitatges, construcció de clavegueram, etc).

El sector del comerç i de la restauració també va créixer i es va adaptar als nous gustos dels consumidors. És en aquest sector on els meus avis, Maria Garcia i Ricardo Tolosà, van trobar un lloc per reconduir el seu esperit

"La meua àvia, Maria Garcia Membrado, va començar a treballar de molt jove a la fàbrica Pamplona, calculo que cap als 15 anys, d'aquesta manera podia aportar un petit sou a l'economia familiar."

Maria Garcia Membrado a la seva joventut (1952).
Foto: Arxiu família Tolosà-Garcia.

emprenedor i empresarial. Es van conèixer en el ball popular de Festes Majors i es van casar l'any 1958. Entre 1962-1973 van regentar el Cafè-Bar el Club Moderno. En deixar el Club, el mateix any, van decidir obrir la Cafeteria Sénia, que després de 7 anys van canviar de nom i es va dir El Frankfurt (primer al carrer de Sant Antoni, 24, però després van canviar la porta principal a l'altre extrem, i va passar a estar al carrer del Primer de Maig). Van tenir dos fills, Ricardo i Joan Carles.

El meu pare, Joan Carles Tolosà Garcia, després de treballar de pagès ajudant el seu pare i el seu avi i d'electricista a Benet i Ortiz, va seguir els passos dels seus pares i va entrar a treballar de cambrer i de cuiner al bar El Frankfurt. Finalment, es va independitzar econòmicament dels seus pares i va obrir el Restaurant la Clotada. El meu avi, Ricardo Tolosà, després de la mort de la seua esposa Maria Garcia, no es va veure amb cor de seguir amb el bar El Frankfurt i el 1987 el va llogar i va anar al Restaurant la Clotada a ajudar el seu fill petit.

L'activitat agrícola es manté a la Sénia, però es converteix per a la majoria de les famílies en una activitat complementària atès que els preus agraris no eren competitius i es guanyava més diners treballant en el sector secundari o terciari. D'altra banda, els cultius es van anar dirigint cap al monocultiu de l'olivera, deixant de banda el blat i la vinya (tendència que es produeix

6 SABATER QUEROL, Anna (2007)

"He utilitzat les estadístiques com a mètode de treball perquè hi he trobat la solució al problema de la privacitat. La Llei Orgànica de protecció de dades de caràcter personal no em permetia publicar amb llibertat totes les dades dels meus familiars."

i 3 moren amb menys d'1 any. Des de 1900 fins 2011 en som 46, destaco les 6 persones de França, 5 de Barcelona i una que mor amb 29 anys. I en total som 59 persones (7 de França i 6 de Barcelona).

arreu de Catalunya i Espanya)⁷. Es mecanitzen alguns aspectes del procés productiu (es deixa la tracció animal i s'introdueixen els tractors, etc.) i també es modernitza la producció d'oli (a la dècada dels cinquanta es va fundar la Cooperativa Agrícola de la Sénia). Quant a la producció industrial, la del moble es manté amb un creixement sostingut fins a finals del segle xx. Però la indústria paperera no va poder fer front als nous reptes econòmics que va significar la introducció de màquines per a la producció de bobines de paper i al llarg de la dècada dels vuitanta van anar tancant. Amb la mort de Franco i la implantació de la democràcia, la Sénia, igual que la resta dels pobles de Catalunya, recupera les llibertats i els espais culturals i polítics que la dictadura havia prohibit, ressorgint així a la vida pública associacions, partits i sindicats que havien romàs a la clandestinitat.

2.- Estadístiques

He utilitzat les estadístiques com a mètode de treball perquè hi he trobat la solució al problema de la privacitat. La Llei Orgànica de protecció de dades de caràcter personal no em permetia publicar amb llibertat totes les dades dels meus familiars. Uns documents tenen una reserva de 30 anys i d'altres de 50 anys, però per assegurar-me vaig considerar tots els documents segons una privacitat de 50 anys d'antiguitat, és a dir, els documents posteriors al 1962 han de ser anònims, mentre que els anteriors a aquesta data els puc publicar sense cap problema.

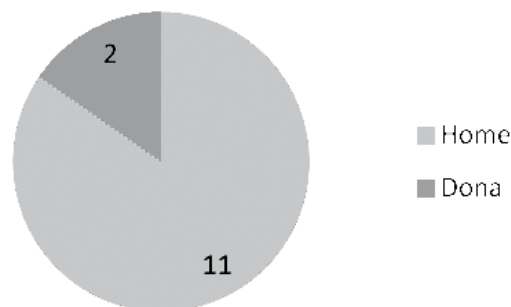
Per entendre correctament les estadístiques que presenta aquest article cal tenir en compte que no estan totes les dades dels meus familiars, ja que hi ha part de la família Garcia establerta a França i a Barcelona, amb els quals no m'he pogut comunicar per obtenir-ne les dades necessàries. Per tant, només he pogut saber el sexe de cada persona, és a dir, l'única gràfica completa és la de quantitat d'homes i de dones (35 homes i 24 dones).

He dividit les gràfiques en dos grans blocs: des de l'any 1800 fins el 1900 i des de 1900 fins 2011. Des de 1800 fins a 1900 la família Garcia està formada per 13 persones, de les quals 1 és de França, 1 de Barcelona

Les gràfiques representen les dades de 7 generacions amb germans, cosins germans, cosins segons i cosins llunyans.

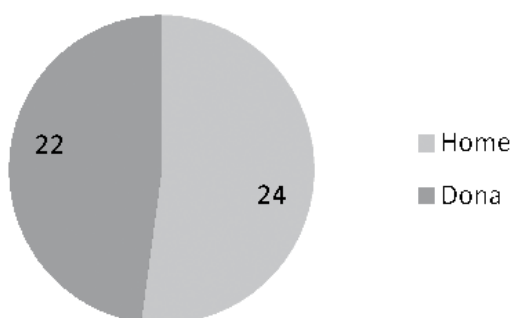
* Quantitat d'homes i dones

Nombre d'homes i dones Garcia entre 1800 i 1900:

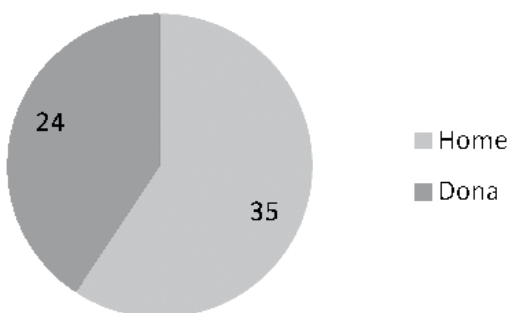
Entre 1800 i 1900, dels 13 Garcia que hi ha a l'arbre, 11 eren homes i 2 eren dones.

Entre 1900 fins 2011:

Des de 1900 fins 2011, de 46 Garcia que hi ha al arbre, 24 són homes i 22 són dones.

Des de 1800 fins 2011, és a dir, en total:

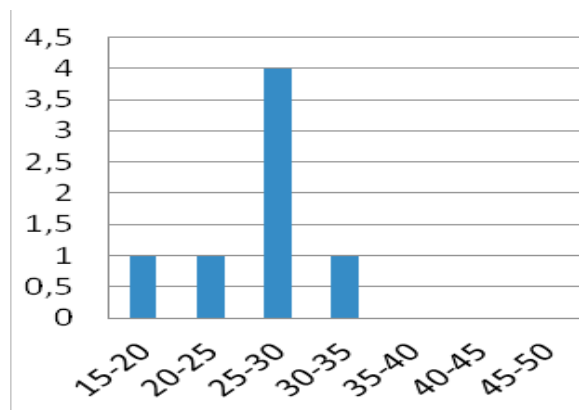
Des de 1800 fins 2011, de 59 persones, 35 són homes i 24 són dones.

⁷ En el treball de FONOLLOSA AULADELL, Laura (2010), es diu que l' actual Passeig de la Clotada als anys 30 eren sembrats de blat.

La conclusió seria que hi ha més homes que dones Garcia a la meua família des de 1800 fins a 2011. Tot i que entre els anys 1900 i 2011 aquest barem s'igualava bastant.

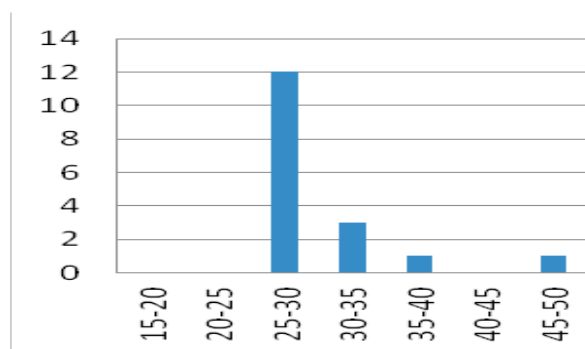
* Edat en tenir el primer fill:

L'edat en tenir el primer fill entre 1800 i 1900:

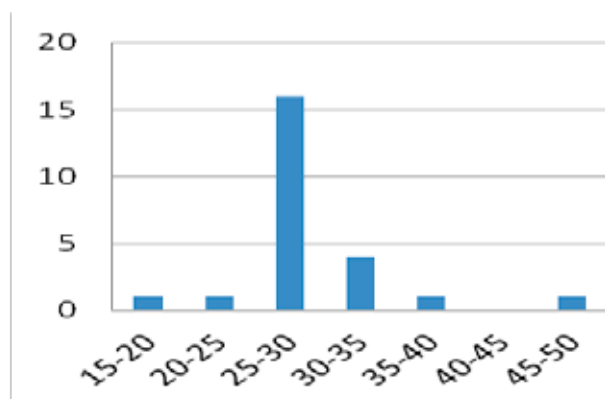
De 1800 a 1900, el període d'edat en que és més freqüent tindre el primer fill és entre els 25 i 30 anys, tot i que a partir del 15 anys ja n'hi ha.

Entre 1900 i 2011:

Entre aquest anys, segueix predominant el període d'edat entre 25 i 30 anys, però s'observa que fins i tot arriben a tenir fills sobre el 45-50 anys.

Des de 1800 fins a 2011:

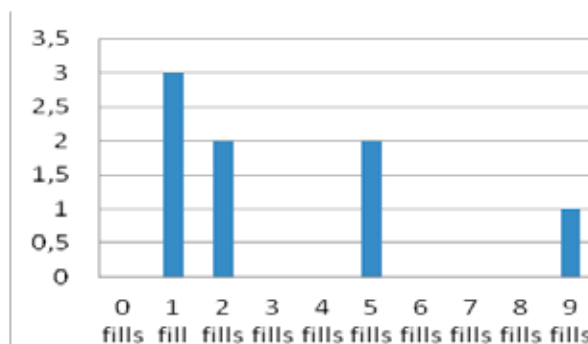

Finalment, en el gràfic de tots els Garcia també predomina el primer fill entre els 25 i 30 anys.

En conclusió, podríem dir que clarament el període d'edat en que solien tenir el primer fill era entre els 25-30 anys. Un fet curiós és que abans, entre 1800 i 1900, s'arribaven a tenir fills, fins i tot, entre els 15 i 20 anys, mentre que entre 1900 i 2011, l'edat mínima és de 25 anys. D'altra banda, l'edat màxima entre el 1800-1900 era de 35 anys, mentre que entre 1900-2011 és de 50 anys.

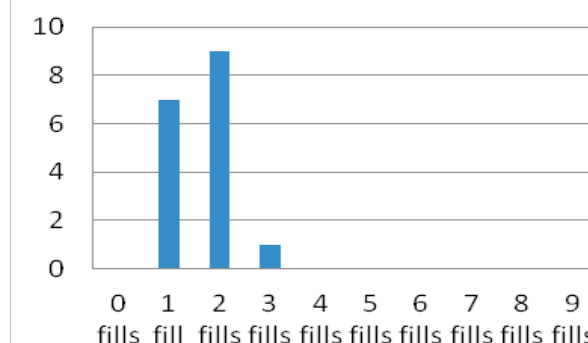
* Nombre de fills:

La quantitat de fills entre 1800 i 1900:

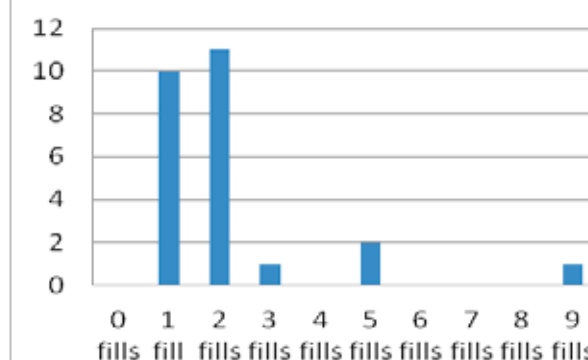
El que més abunda són les famílies amb 1 fill, però també s'observa que hi ha famílies que arriben fins a 9 fills.

Nombre de fills entre 1900 i 2011:

Més recentment, la quantitat que més abunda és 2 fills, tot i que tenir 1 fill únic es manté.

Englobant-ho tot:

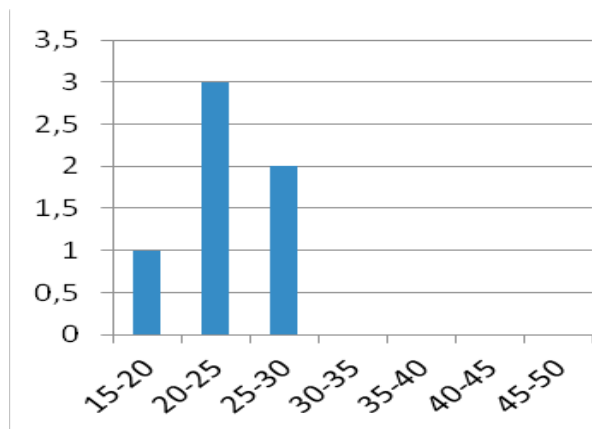

Predominen les famílies amb 1 i 2 fills.

Conclusió: els Garcia des de 1800 fins a 2011 no són gaire de famílies nombroses, però hi ha excepcions de 5 i 9 fills entre 1800-1900.

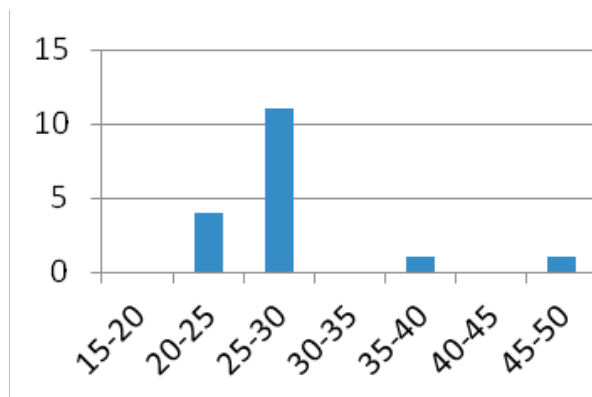
* Edat en casar-se per primera vegada:

Entre 1800 i 1900:

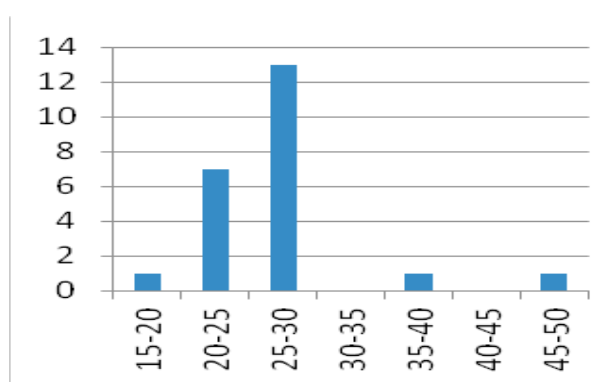
Domina l'edat entre 20-25 anys.

Entre 1900 i 2011:

Abunden els casaments entre els 25-30 anys.

Des de 1800 fins a 2011:

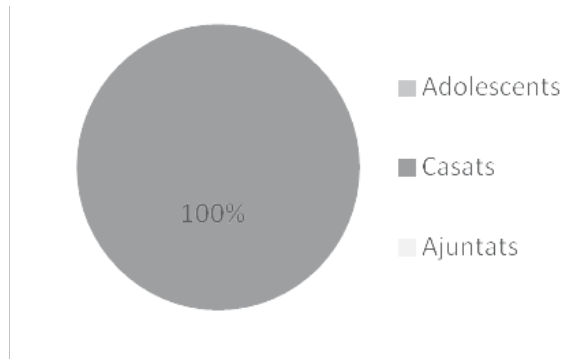

La mitjana d'edat en casar-se els Garcia des de 1800 fins 2011 és de 25 a 30 anys.

Per concloure, s'observa que l'edat de casar-se augmenta amb els anys, ja que entre 1900 i 2011 no trobem cap parella que es casi entre els 15 i 20 anys, i a l'inrevés, entre 1800 i 1900 no en trobem cap que ho faci entre 45 i 50 anys.

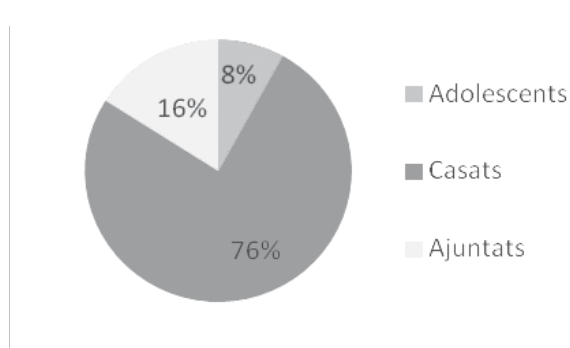
* Estat civil:

Entre 1800 i 1900:

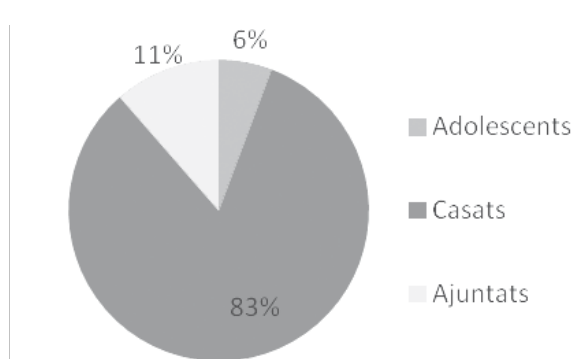
Clarament es veu que tothom estava casat, possiblement perquè abans estava mal vist o era una falta moral tenir fills sense casar-se.

Entre 1900 i 2011:

Majoritàriament, també estan tots casats. Exceptuant els fadrins, és a dir, els adolescents. El que canvia del gràfic dels anys anteriors és que hi ha parelles que només estan ajuntades.

En general:

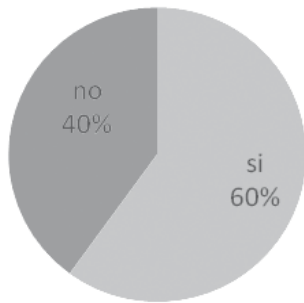

Quasi tots estan casats (menys els adolescents, per motius obvis) i un 11% que estan ajuntats.

Finalment, cal dir que al pas del temps és més permissiu amb les parelles, ja que s'observa que entre 1800 i 1900 no n'hi ha cap d'ajuntat, mentre que entre 1900 i 2011 sí.

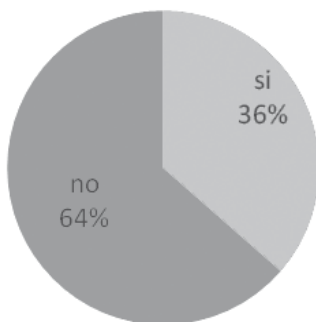
* Procedència geogràfica de la parella de la persona de la família Garcia:

Entre 1800 i 1900:

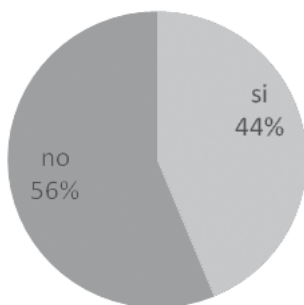
Entre aquests anys, un 60% de les parelles eren de la Sénia i un 40% no. Possiblement el fet que dominen les parelles de la Sénia era perquè anteriorment no hi havia tants mitjans de transport per a sortir del poble. I el 40% foraster podria ser per migracions a causa de la feina.

Entre 1900 i 2011:

Aquí ja s'observa que el 64% de parelles no són de la Sénia.

En general:

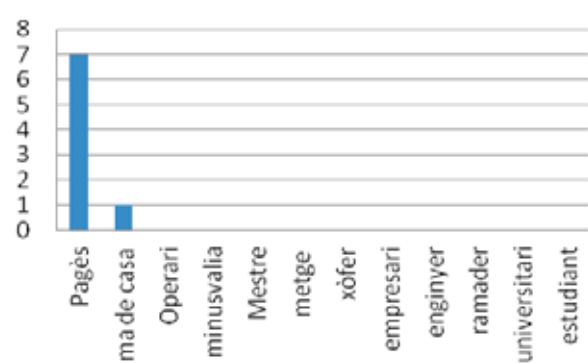

Els percentatges estan prou igualats, però predomina amb un 56% que la parella sigui de fora de la Sénia.

Conclusió: Es dedueix que amb el pas del temps la mobilitat geogràfica és més alta i s'estableixen noves relacions amb persones de fora del poble, ja sigui perquè millora el transport, per anar a vendre a pobles veïns o bé per motius d'estudis.

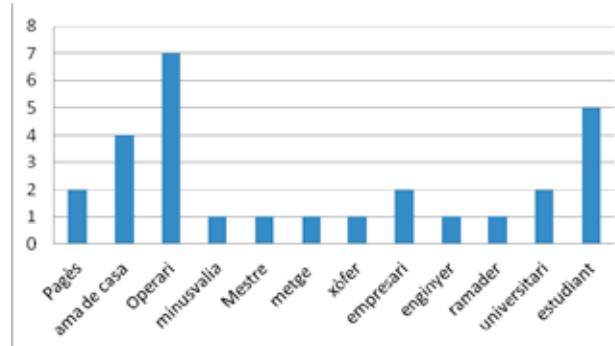
* Ofici:

Entre 1800 i 1900:

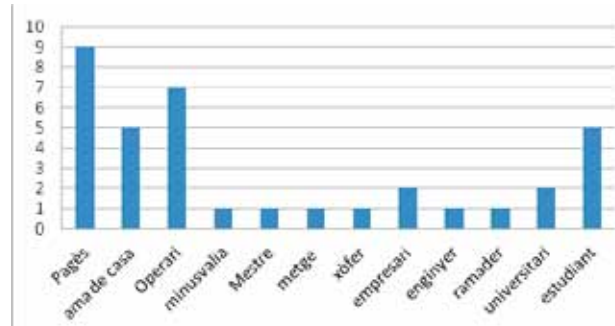
Lògicament, domina l'ofici de pagès. Les famílies solien tenir terres d'autoconsum. Generalment els homes eren qui feien les feines del camp, mentre que les dones eren qui cuidaven de la casa.

Entre 1900 i 2011:

Clarament s'observa que els oficis han evolucionat, ja que hi ha més varietat. Abunden els operaris i els estudiants.

Tots junts:

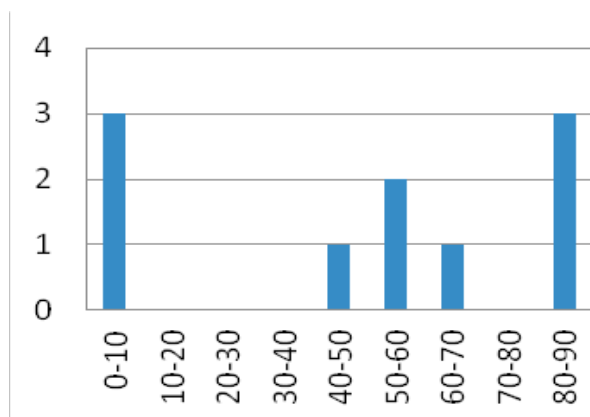

En general, la majoria són pagesos. Però també hi ha una xifra considerable d'operaris, mestresses de casa i estudiants.

En conclusió, els oficis evolucionen, ja que actualment tenim més oportunitats, com per exemple estudiar una carrera universitària. En el gràfic del 1900 fins 2011, apareixen oficis com metge, mestre i enginyer, els quals necessiten uns estudis. També podríem dir que l'ofici de pagès no ha desaparegut, segueix estant present en els

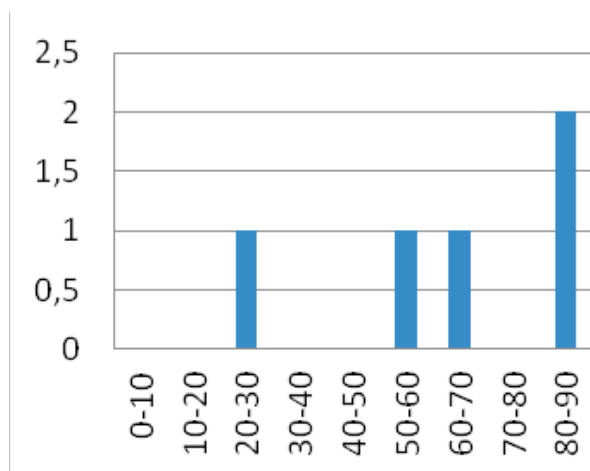
* Edat al morir:

De 1800 a 1900:

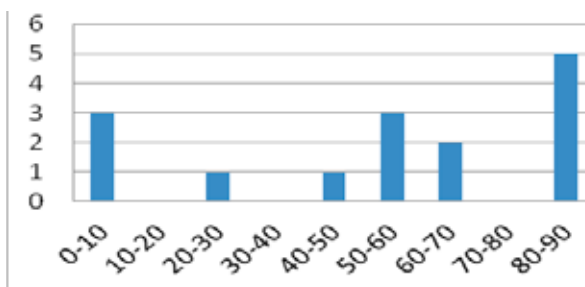
Sense tenir en compte els que moren acabats de néixer, podríem dir que l'esperança de vida era prou alta, ja que abunda la franja d'edat al morir entre els 80-90 anys.

De 1900 fins 2011:

En aquest gràfic es veu que ja no n'hi ha que moren d'infants, suposadament perquè milloren les condicions higièniques i les medicines. Segueix sent abundant morir entre 80 i 90 anys.

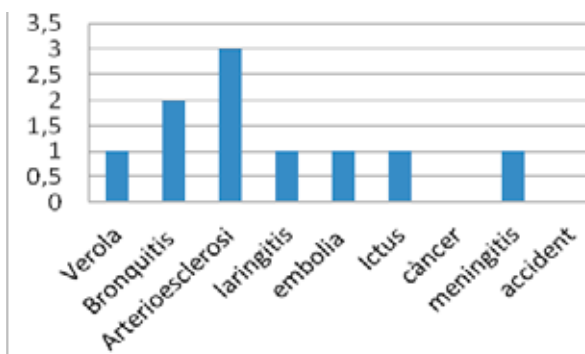
Englobant-ho tot :

En general, solien viure fins 80-90 anys, tot i haver-hi algun pic entre els 50 i 60 anys.

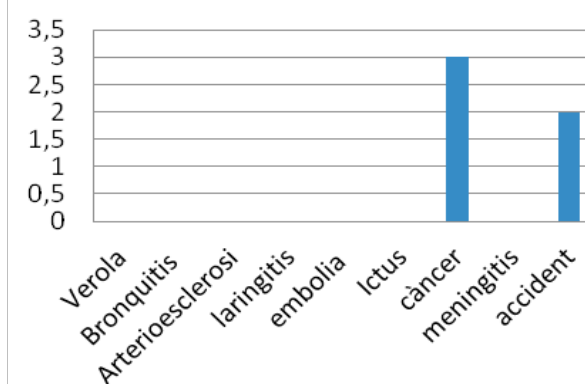
* Causa de la mort:

Entre el 1800 i 1900:

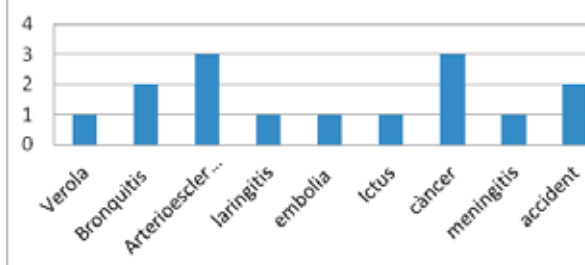
La malaltia més comuna en aquest anys era l'arteriosclerosi, la qual és hereditària i més comuna en els homes. També és freqüent la bronquitis.

Entre 1900 i 2011:

Destaca morir per càncer i per accident.

Tot junt:

Destaca l'arteriosclerosi i el càncer.

Maria Garcia i Ricardo Tolosà al Café-bar el Club Moderno (1962-1973). Foto: Arxiu família Tolosà-Garcia.

En general els Garcia pateixen arteriosclerosi, ja que és hereditària i, per tant, es passa de pares a fills. El càncer també és prou comú, tot i que en la majoria dels casos no hi influeix el factor hereditari.

Conclusions

Després d'haver recopilat tota la informació i estudiar el material, n'extrec les següents conclusions:

Segons he pogut comprovar buscant documentació per aquest treball, la recerca sobre genealogia i sobre

"També podríem dir que l'ofici de pagès no ha desaparegut, segueix estant present en els Garcia actual."

la pròpia família és bàsica des del punt de vista dels estudis antropològics, fins a tal punt que actualment alguns estudis documentals sobre els cognoms estan recolzats per estudis d'ADN per conèixer-ne la dispersió. He trobat important parlar del cognom perquè és una necessitat universal que ajuda a identificar cada persona, per això està estès per totes les civilitzacions del món. El fet curiós és que el significat d'alguns cognoms són prou lògics i deductius (juntament amb els malnoms). M'he adonat que els fogatges són una font d'informació historiogràfica i demogràfica molt important i que d'altra banda el sistema actual de recaptació d'impostos pels béns mobles no és gaire diferent de l'antic. Actualment, els fogatges vindrien a ser l'impost sobre els Béns Immobles (IBI), que és un impost corresponent al sistema tributari local d'Espanya, que grava el valor de la titularitat dominical i altres drets reals que recaiguin sobre béns immobles localitzats en el municipi que recapta el tribut. També el padró de 1817, en què el bisbe de Tortosa va demanar als rectors que fessin un recompte dels habitants de cada parròquia, era amb la finalitat de controlar els tributs amb què cada municipi havia de contribuir a l'Església. En resum, cal dir que

la base sempre ha estat la mateixa, sempre hem estat controlats en qüestions d'impostos, des dels segles XIV–XVII fins al moment actual.

Gràcies als protocols notariais de l'Arxiu Històric de les Terres de l'Ebre he comprès que en aquelles èpoques (cap a l'any 1700 aproximadament), generalment, no se sabia ni escriure ni llegir -tampoc les persones adinerades en sabien. Malgrat això, els documents eren signats per testimonis i escrits per notaris. D'alguna manera, plasmaven la manera de viure d'aquell moment, a través de les permutes, herències, deutes, causes de defunció... A més a més, aquests escrits tenien una certa afinitat religiosa: utilitzaven fórmules protocol·làries d'invocar al nom de Déu i de testificar la seua religió catòlica.

La família Garcia és una de les més antigues de la Sénia. També és, juntament amb Vidal, un cognom de nobles i benestants al Montsià durant el segle XVII–XVIII. Tot i això, la meua família sempre ha estat de la classe pagesa.

Centrant-me en la meua família, he observat que abunden més els homes que les dones Garcia. Quasi totes les estadístiques mostren un canvi social: passar de casar-se a ajuntar-se, de tenir fills abans a tenir-los més tard, de tenir la parella del poble a forastera, de treballar de pagès a tenir una carrera universitària, etc. En general, conclouria dient que aquest treball és un

treball molt emocionant ja que és com estirar un fil que no saps on acaba. És curiós elaborar una possible hipòtesi d'on i de qui provens. Això et fa adonar-te que si aquella persona no hagués

estat en aquell moment i en aquell lloc determinat, possiblement ara mateix no estaries aquí.

Agraïments

Per acabar, no voldria deixar de donar les gràcies a aquelles persones que m'han ajudat a realitzar aquest treball de recerca, ja que sense les seues aportacions no hagués sigut tan complet. Agraïxo a aquelles persones que m'han donat informació oral, la qual només es troba a la memòria de cadascú i que no està escrita enlloc i també a aquells que m'han fet correccions i m'han donat consells:

Consuelo Gisbert Garcia, Agustí Garcia Querol, José Vidal Garcia, Eva Garcia Lleixà, Ricardo Tolosà Aliau, Joan Carles Tolosà Garcia i a la meua tutora del treball, Empar Gili Abad.

Bibliografia i recursos electrònics

ALEX (2010). *La estirpe de la casa García* [en línia] <http://heraldicarts.blogspot.com/2010/08/la-estirpe-de-la-casa-garcia.html> a Heraldic Art [Consulta 20-8-11]

ALMUNI, Victòria; ANDREU, Manolo; BALLESTER, Maria Pilar. [et alii] (2009). *La Sénia: societat i economia*. Benicarló: Onada Edicions (Biblioteca Cruïlla, 4).

ALMUNI, Victòria; BALLESTER, Maria Pilar (coord.) (2007). *La Sénia: història i territori*. Benicarló: Onada Edicions (Biblioteca Cruïlla, 3).

ALMUNI, Victòria; SERRA, Manel (2004). "La gent de la Sénia a principis del segle XIX. El padró de 1817" dins de *Lo Senienç. Memòria, natura i llengua* (núm.1). La Sénia: Centre d'Estudis Seniençs. Pàgs. 34-44.

BOGC 203 (1936). *Decret del 21 de juliol de 1936*. Barcelona: Butlletí Oficial Generalitat de Catalunya. Pàg. 633. 21.7.1936

DOGC 288 (1936). *Decret del 14 d'octubre de 1936*. Barcelona: Diari Oficial Generalitat de Catalunya. Pàg.178. 14.10.1936

FONOLLOSA AULADELL, Laura (2010). "Els camins històrics de la Sénia" dins de *Lo Senienç. Memòria, natura i llengua* (núm.7). La Sénia: Centre d'Estudis Seniençs. Pàgs. 55-62

IDESCAT (2005). *Banc de dades històriques*. Centre d'Estudis Demogràfics. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.

IGLESIAS, Josep (1974). *Estadístiques de població de Catalunya el primer vicenni del segle XVIII*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana.

IGLESIAS, Josep (1969-70). *El Cens del comte de Floridablanca, 1787 (part de Catalunya)*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana.

LIBANO ZUMALACÁRREGUI, Ángeles (2006). *El punto de vista filológico en las fuentes medievales del País Vasco: elaboración y análisis del corpus*. [en línia] <http://hedatuz.euskomedia.org/4081/1/21323329.pdf> [Consulta 30-8-11]

MARTÍN DUQUE, Àngel J. *Imagen histórica medieval de Navarra. Un Bosquejo*. [en línia] PDF [Consulta 30-8-11]

ROIG VIDAL, Joan (2008). *Nobles i benestants al Montsià*. Benicarló: Onada Edicions.

SABATER QUEROL, Anna (2007). "La indústria dels pinzells a la Sénia: el cas de la fàbrica Pamplona" dins de *Lo Senienç. Memòria, natura i llengua* (núm.4). La Sénia: Centre d'Estudis Seniençs. Pàgs. 112-119

VV.AA. (2000). *Definición de García*. [en línia] http://www.misapellidos.com/ver_datos.phtml?cod=5594&apellido=Garc%C3%ADa. a Misapellidos.com [Consulta 20-8-11]

VV.AA. (2002). *Història del País Basc*. [en línia] <http://kondaira.net/cat/Historiall.html>. a Kondaira.net [Consulta 30-8-11]. Maig 2002

Wikipedia (2011). *Historia de los vascos*. [en línia] http://es.wikipedia.org/wiki/Historia_de_los_vascos [Consulta 30-8-11]

Wikipedia (2011). *Caristios*. [en línia] <http://es.wikipedia.org/wiki/Caristios> [Consulta 30-8-11]

Wikipedia (2011). *Dinastia Jimena*. [en línia] http://es.wikipedia.org/wiki/Dinastia_Jimena [Consulta 30-8-11]

Fonts documentals

Arxiu fotogràfic familiar dels Garcia

Arxiu Històric de les Terres de l'Ebre [Consulta novembre de 2011]

Registre Civil de la Sénia (naixements, casament i defuncions) [Setembre de 2011]

Fonts orals

Agustí Garcia Querol [Consulta novembre de 2011]

Consuelo Gisbert Garcia [Consulta octubre de 2011]

Ricardo Tolosà Aliau [Consulta desembre de 2011]

Joan Carles Tolosà Garcia [Consulta gener de 2012]

José Vidal Garcia [Consulta octubre de 2011]